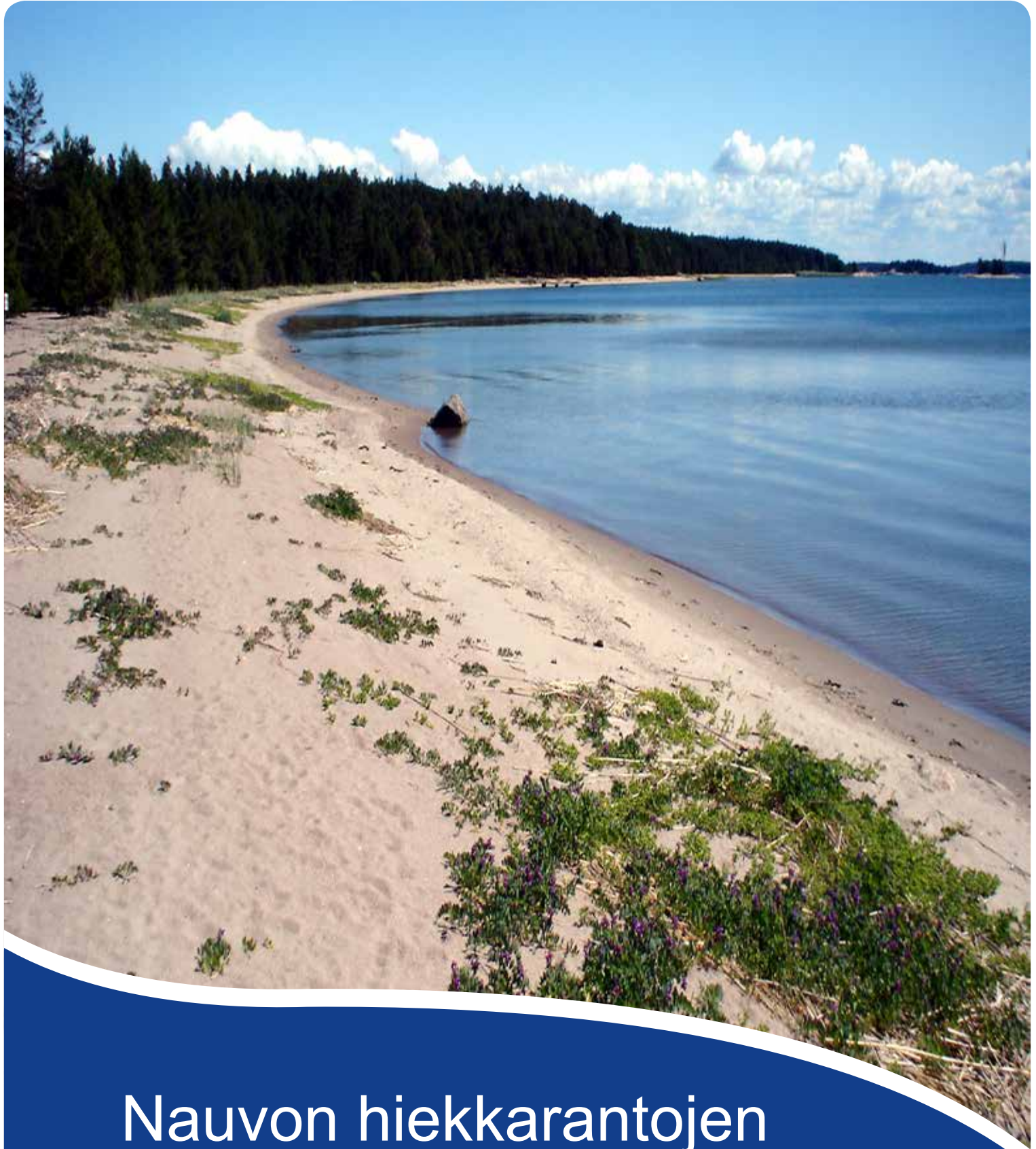

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Nauvon hiekkarantojen uhanalaisten hyönteislajien elinympäristöjen hoito

Äärimmäisen uhanalainen hietikkokoisa merinätkelmän lehdellä Sandössä.

Alueen hiekkarannat hyönteisten elinympäristöinä

Saaristomerellä, mm. Sandössä ja sen lähisaarilla on useiden uhanalaisten hyönteislajien elinympäristöksi sopivia rantahietikoita. Hiekkarannat ovat paahdeympäristöjä, joista puusto ja muu peittävä kasvillisuus puuttuu ja joissa auringon paistaessa maanpinnan lämpötila kohoaa huomattavasti korkeammaksi kuin ympäristössä. Tällaisissa pienilmastoltaan äärevissä elinympäristöissä elää huomattava joukko erikoistuneita eliölajeja, jotka ovat sopeutuneet kuivuuteen ja jyrkkiin lämpötilanvaihteluihin. Paahteiset ympäristöt ja samalla niihin sopeutuneet eliöt ovat vähentyneet umpeenkasvun, rehevöitymisen ja rakentamisen vuoksi.

Sandössä ja lähisaarilla on havaittu uhanalaisia ja muita harvinaisia perhoslajeja, joiden toukkavaiheen ravintokasvit kasvavat saarten luonnonhietikoilla. Monet perhoslajeista ovat luonnonsuojeluasetuksen nojalla erityisesti suojeltavia, jolloin niiden tärkeitä esiintymispaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Perhosten kannalta merkittävät kohteet ovat sopivia elinympäristöjä myös useille uhanalaisille ja harvinaisille kovakuoriais- ja myrkkypistiäislajeille.

Alueen hiekkarannat ovatkin luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin tärkeitä ja valtakunnallisestikin merkittäviä uhanalaisten eliöiden elinympäristöjä. Niiden raivaus ja muu hoito on välttämätöntä kohteiden säilyttämiseksi riittävän avoimina ja hyvälaatuisina vaativille paahdeympäristöjen eliölajeille.

Elinympäristöjen hoito

Monet Sandön ja lähisaarten luonnonhietikot ovat nykyisin suppea-alaisia ja monet niistä ovat kasvamassa umpeen. Varjostuksen ja maanpinnan sulkeutumisen seurauksena paahdekasvillisuus taantuu ja uhanalaisten perhoslajien esiintymät ovat vaarassa kadota. Joissakin kohteissa paahdekasvillisuus kärsii liiallisesta talleamisesta. Usein kiireellisintä on paahdekasvillisuusvyöhykkeen laajentaminen hiekkarannan takaiseen metsävyöhykkeeseen poistamalla varjostavaa puustoa ja taimikkoa sekä avaamalla maanpintaa.

Hoitotoimiin kuuluu avointen hiekkalaikkujen avaaminen perhosten ravintokasvikasvustojen läheisyyteen poistamalla sammalta ja jäkälää sekä maahan kertynyttä neulasmassaa. Myös pienimuotoinen kulotus lisää merkittävästi paahdeympäristön monimuotoisuutta. Joskus on tarpeen raivata ruovikkoa, sillä rannalle kasautuneet vanhat ruo'onkorret saattavat tukahduttaa paahdekasvillisuutta.

Haitallinen vieraslaji kurturuusu on levinnyt Suomessa monille hiekkarannoille, ja on vaarana, että siitä koituu vitsaus myös Sandössä ja lähisaarilla. Hiekkarantojen alkuperäiset kasvilajit tukahtuvat kurturuusutiheikköjen alle, jolloin myös alkuperäiskasveja ravintonaan käyttävät uhanalaiset hyönteislajit häviävät. Kaikki kurturuusun esiintymät kannattaa hävittää nopeasti ennen kuin kasvi alkaa levittäytyä.

Hoitojen jälkeisellä elinympäristön tilan ja uhanalaisten hyönteislajien esiintymien seurannalla varmistetaan se, että hoitotoimien vaikutus on toivotunlainen. Seurannan perusteella voidaan suunnitella tulevat hoitotoimet siten, että ne tukevat mahdollisimman hyvin luontoarvojen säilyttämistä.

Hoitoala, jossa on raivattu avoimia hiekkalaikkuja. Taustalla nuoren männikön varjostama alue.

Sandön alueen hiekkarantojen erityisesti suojeltavia uhanalaisia perhoslajeja

Hietikkokoisa (*Pima boisduvaliella*) on Sandön hiekkarantojen uhanalaisista perhoslajeista merkittävin. Laji on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi, ja Suomen ainoat tunnetut nykyesiintymät ovat Nauvossa Sandön ja Kuggön saarilla. Perhosen voi havaita sydänkesällä iltaisin lentelemässä avoimella rantavyöhykkeellä, jossa kasvaa sen toukan ravintokasvia merinätkelmää. Aikuinen on koisaperhoseksi keskikokoinen (siivenkärkiväli n. 22 mm), ja melko helposti tunnistettavissa kellertävän hiekanruskeista etusiivistään, joiden etureunassa on terävärainen valkea pitkittäisjuova.

Hiekkarantojen umpeenkasvua tulisi estää aktiivisin hoitotoimin.

Parittelevia hietikkokoisia.

Suomessa esiintyy kaksi erittäin uhanalaista arokoisalajia, pikkuarokoisa (*Pempeliella dilutella*) ja isoarokoisa (*P. ornatella*). Molemmat lajit ovat jyrkästi taantuneet niille sopivien avoimien hiekkamaiden umpeenkasvun seurauksena. Jäljellä on enää muutamia esiintymiä Saaristomerellä, Hankoniemellä sekä sisämaassa Säkylänharjulla ja Liperin seudulla. Arokoiset viihtyvät Sandön hyvälaatuisilla hietikoilla, jossa niitä voi melko helposti nähdä heinäkuussa lentelemässä toukkien ravintokasvin kangasajuruohon kasvustojen liepeillä. Arokoisalajit ovat keskikokoisia (siivenkärkiväli 20–24 mm), väritykseltään punaruskeita ja hyvin toistensa näköisiä.

Pikkuarokoisa.

Kangasajuruoho on pikku- ja isoarokoisan ravintokasvi.

Isoarokoisa.

Isoarokoisa on keskimäärin hiukan suurempi, ja sen etusiiven keskiosa luonteenomaisesti oliivinharmaa. Lajinmäärittäminen onnistuu kuitenkin vain paikallaan istuvasta yksilöstä, ja lisäksi Sandössä esiintyy muita melko samannäköisiä arokoisalajeja.

Lilana kukkiva kangasajuruoho on Saaristomeren kaunistus.

Verikirjokoisa (*Pyrausta sanguinalis*) on saaristomeren paahteisten kangasajuruohoa kasvavien hietikoiden tyyppilaji. Se on taantunut avoimien elinympäristöjen vähenyessä, ja hävinnyt monilta aiemmilta elinpaikoiltaan. Perhonen on nykyisin erittäin uhanalainen, mutta se voi parhailta esiintymillään olla runsaslukuinen. Aikuisen voi nähdä lentelevän iltaisin ja öisin kesäkuun puolivälistä heinäkuun lopulle. Perhonen on pienikokoinen (siivenkärkiväli 13–15 mm), mutta huomiota herättävän punakeltaisen väriyhtensä vuoksi helposti tunnistettava.

Verikirjokoisa.

Miten alueen asukkaat voivat auttaa omalta osaltaan?

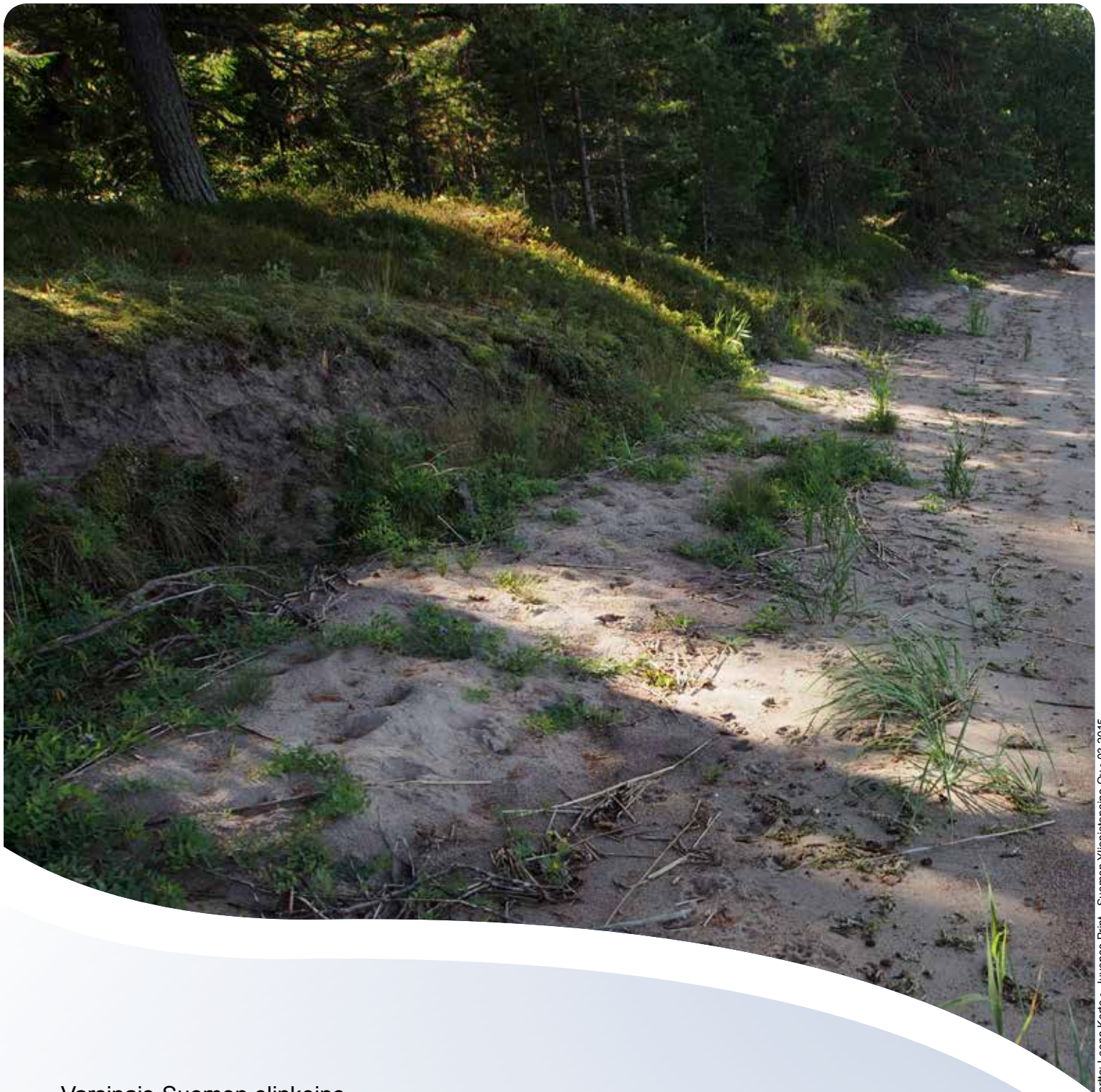
- ***varo talleamasta avointen hiekkarantojen paahdekasveja***
- ***estä kurturuusua leviämästä***
- ***avoimille paikoille kasvavat puuntaimet kannattaa poistaa***
- ***hiekkarannalle kasaantunutta ruokojätettä voi poistaa merinätkelmä- ja kangasajuruoho-kasvustojen päältä***

Nauvon Sandö lähiympäristöineen

Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2
PL 523, 20101 Turku
puh. 0295 022 500
www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Lisätietoja:
Iiro Ikonen, puh. 0295 022 869 tai
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

www.ely-keskus.fi